

**Міністерство науки і освіти України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Чернігівський національний технологічний університет
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди**

ПЕДАГОГІКА ЗДОРОВ'Я

**Збірник наукових праць
IX Всеукраїнської науково-практичної конференції
27-28 вересня 2019 року**

Чернігів-2019

Голова оргкомітету – Шкарлет Сергій Миколайович, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Чернігівського національного технологічного університету

Співголова оргкомітету – Прокопенко Іван Федорович, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Заступник голови оргкомітету – Маргасова Вікторія Геннадіївна, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, проректор з наукової роботи Чернігівського національного технологічного університету

Заступник голови оргкомітету – Бойчук Юрій Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Відповідальний секретар, координатор конференції – Зайцев Володимир Олексійович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичної реабілітації Чернігівського національного технологічного університету

Члени оргкомітету:

Бережна Таміла Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»;

Бондар Віталій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, заслужений працівник народної освіти України, професор кафедри спеціальної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Гончаренко Марія Степанівна, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, голова Всеукраїнської громадської організації «Асоціація валеологів України»;

Завалевський Юрій Іванович, доктор педагогічних наук, професор, в.о. директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України;

Остапенко Людмила Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету;

Левицька Надія Сергіївна, кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації Чернігівського національного технологічного університету

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Чернігівського національного технологічного університету,
протокол № 8 від 02.10.2019 року*

П 24 **Педагогіка здоров'я**: збірник наукових праць IX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогіка здоров'я» (м. Чернігів, 27-28 вересня 2019 р.). – Чернігів, 2019. – 392 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню результатів психолого-педагогічних досліджень щодо збереження та формування здоров'я дітей, учнівської та студентської молоді. Розглянуті теоретико-методологічні основи педагогіки здоров'я; сучасні підходи до створення здоров'язбережувального освітнього середовища; роль фізичного виховання у збереженні здоров'я; психолого-педагогічні основи профілактики шкідливих звичок та соціально-небезпечних захворювань; здоров'язбережувальні освітні технології; актуальні проблеми корекційної педагогіки та сучасних інклюзивних процесів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Шукатка О.В. Формування індивідуальних стратегій здоров'язбереження майбутніх бакалаврів природничих спеціальностей в університетах	232
Щербак Н.І., Мулявіна Є.В. Визначення стану опорно-рухового апарату учнів загальноосвітньої школи	234
Щербак І.М., Кічка Д.В. Шляхи формування репродуктивного здоров'я молоді	236
Щербак І.М., Сєкіна Н.Д., Смілянська О.О. Організаційно-педагогічні здоров'язбережувальні технології на уроках китайської мови	239
Щербак І.М., Шевченко А.С., Грезєва Г.Ю. Стрес та його вплив на організм людини	243
Saturska H., Panchyshyn N., Petrashyk Y., Terenda N., Romanjuk L., Lytvynova O., Romanjuk N., Smirnova V., Slobodian N., Lishtaba L. Sustainable development principles and their implementation into the education process of public health masters	246
Shcherbak I.M., Perlova S.D., Kopylova D.A., Koval K.O. Influence of the healthy way of life on efficiency in studies	247

РОЗДІЛ II. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Балим О.А., Телих О.А., Балим В.Г. Корекційно-реабілітаційна робота по забезпеченню соціалізації та зміцненню здоров'я дитини з порушенням інтелекту	250
Батраченко Д.В. Особливості розвитку сюжетно-рольової гри у дітей із ЗНМ	254
Бережна В.С. Вплив ігрової діяльності дітей із ТПМНА міжособистісну взаємодію як основний чинник розвитку дитини дошкільного віку	257
Бондар В.І., Золотоверх В.В. Освітня інтеграція дітей з особливостями інтелектуального розвитку: пошуки і перспективи	259
Бондаренко А.О. Особливості навчання дітей дошкільного віку розповіді за серією сюжетних картинок	263
Бондаренко Ю.А. Корекційний вплив музичної діяльності на розвиток особистості дошкільника зі зниженим зором	266
Бровченко А.К., Шаповалова В.О., Шаповалов В.В. Підґрунтя та проблеми медико-психологічного та юридичного супроводу в інклюзивній освіті	268
Білик К.В. Сучасні аспекти особливостей розвитку та сюжетно-рольової гри у дітей із загальним недорозвиненням мовлення	273
Голуб Н.М., Перлова В.В. Підготовка майбутніх педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	275
Зверєва С.М. Фонематичні процеси як основа формування звуковимови	278
Іонова О.М., Партола В.В. Інклюзивна освіта молодших школярів: антропософсько-орієнтований підхід	281
Казачінер О.С. Розвиток інклюзивної компетентності вчителів мов і літератури у системі післядипломної освіти	285
Калашникова О.О. Формування фонематичних процесів у дітей дошкільного віку	288
Коваленко В.Є. Взаємодія шкільного та позашкільного освітнього середовища в інклюзивному навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями	290
Лавренко Ю.К. Особливості діалогічного мовлення дітей дошкільного віку	293
Петрищева К.В., Шах М.О. Логоказка як метод розвитку артикуляційної моторики у дошкільників із загальним недорозвитком мовлення	295
Прокопенко І.Ф., Рябченко О.Л., Бойчук Ю.Д., Мірошніченко О.М. Професор Іван Панасович Соколянський: харківський період життя і діяльності	298

майбутніх учителів у процесі вивчення природничих наук (В. Бобрицька) та ін. Вважаємо за потрібне підкреслити, що нині когорта вітчизняних авторів (В. Грибан, Ю. Бойчук, М. Гончаренко та ін.), розглядаючи проблему 33 студентів, активно використовують термін «валеологія», яка концентрувала в собі синтез низки наукових дисциплін (гігієна, різні галузі медицини, педагогіка, психологія, безпека життєдіяльності тощо) в інтересах збереження, зміцнення і розвитку фізичного, психічного і духовно-морального здоров'я людини в єдину науку. Однак сучасні дослідження відображають лише певну (відповідно до предмета наукової розвідки) специфічну методику використання природничо-наукових знань як частини фундаментальної підготовки студентів до діяльності, пов'язаної зі збереженням навколишнього середовища, власного здоров'я тощо.

Проблема цілеспрямованого застосування природничо-наукових знань на заняттях з фізичного виховання для забезпечення цілісної фундаментальної здоров'язбережувальної підготовки майбутніх бакалаврів природничих спеціальностей і вироблення власної стратегії ведення здорового способу життя в повсякденній і професійній діяльності залишилася поза межами наукових розвідок сучасних дослідників. Найбільш чіткими, науково обґрунтованими можуть бути індивідуальні стратегії здоров'язбереження майбутніх бакалаврів природничих спеціальностей, де будуть використані знання різних дисциплін (фізики, хімії, біології, екології та ін.), де програма здорової життєдіяльності майбутніх бакалаврів природничих спеціальностей, відображатиме інтегративну систему ціннісних орієнтацій, здоров'язбережувальних знань, умінь, навичок, досвіду здоров'ятворення й відрізнятиметься продуманим співвідношенням особистісних цілей здоров'язбереження та засобів їх досягнення, забезпечуючи пріоритет здоров'я й орієнтуючи на довгострокову перспективу. Розроблені стратегії можуть бути зразком для організації здоров'язбережувальної діяльності у ЗВО зі студентами інших спеціальностей.

Щербак Н.І.¹, Мулявіна Є.В.²

¹Кутузівська ЗОШ I-III ступенів

Харківського р-ну, Харківської обл.

²Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ УЧНІВЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Довготривале знаходження за комп'ютером, малорухомий спосіб життя, небажання займатися фізичними вправами призводить до значних порушень опорно-рухового апарату учнів. На сьогодні необхідно слідкувати за правильним формуванням постави, стопи, збереження гнучкості тіла учнів, відповідність розмірів окремих частин тіла. Тому,

метою дослідження було визначити та проаналізувати рівень гнучкості, типу постави, стопи, кореляції розмірів окремих частин тіла, як показників опорно-рухової системи учнів. Для здійснення цієї мети необхідно було виконати такі завдання визначення стану опорно-рухового апарату за такими показниками: визначити кореляції окремих розмірів тіла, тип постави, склепіння стопи, рівень гнучкості учнів.

Одним з основних чинників розвитку якісного руху, безперечно, є гнучкість. Вчені стверджують, що адекватний рівень гнучкості сприяє оптимізації процесу засвоєння й реалізації якісного руху. Отже, цілеспрямоване збільшення або зниження діапазону руху в конкретних суглобах для досягнення оптимального рівня гнучкості сприяє покращенню визначених навичок.

Численні чинники обумовлюють оптимальний рівень фізичної діяльності й одним із найбільш важливих серед них є гнучкість. Гнучкість оптимізує процес тренування, підвищуючи засвоєння та виконання спеціальних складнокоординованих рухів. Цілеспрямоване збільшення або зниження діапазону рухів певних суглобів у результаті використання тренувальних програм для розвитку гнучкості дає змогу підвищити ефективність деяких умінь і навичок. Як відзначають фахівці, розтягання сприяє збільшенню м'язової гіпертрофії й покращенню дихання в людей із порушеннями цієї функції. Проте для того, щоб зробити остаточні висновки, потрібні додаткові дослідження.

Гнучкість характеризується рухливістю у суглобах. Вона залежить від еластичності зв'язок, м'язів та рухливості суглобів. Найкраща гнучкість у дітей: їх зв'язки можуть подовжуватись на 6-10%, тоді як у сорокорічних людей-лише на 4-5%, у шестидесятирічних і семидесятирічних на 1-3%. Але ні сила, витривалість, швидкість не обмежуються з віком так сильно, як гнучкість. Це пов'язано з певними віковими змінами у суглобах: розрощенням кісткової тканини, втрати еластичності хрящів, в'ялістю м'язів. Якісне вираження гнучкості амплітуди руху.

Різниця в будові тіла дитини і дорослої людини досить очевидна, проте відбуваються з року в рік зміни важко контролювати. З першого погляду може здатися, що шестирічний і дворічна дитина взагалі нічим не різняться. Насправді існує цілий ряд відмінностей, які повинні враховуватися.

Постава – характеристика стану опорно-рухового апарату, рівня фізичного розвитку, сформованості (ступеня зрілості) поведінкових навичок, що відображає здатність людини підтримувати оптимальне естетичне і фізіологічне положення тіла і його частин при утриманні статичних поз (стоячи, сидячи та ін), і, що забезпечує раціональне та адекватне виконання основних природних і професійних рухів.

Стопа людини виконує функції опори та ходьби. Вона відчуває значні статичні навантаження, утримуючи вагу людини й не даючи йому впасти під час ходьби. Стопа виконує функцію амортизації та підйом ногомеханізму, спирається на п'ятковий бугор і головки плеснових кісток. Між ними знаходиться поздовжній звід. Поперечний звід розташовується

під головками плеснових кісток, які розташовані у вигляді арки. Функція цих склепінь амортизуюча. Склепіння здатні змінювати і повертати свою форму, тобто пружинити, що сприяє гасінню поштовхів і вібрації при русі. Плоскостопість – викривлення стопи, що полягає в опущенні її склепінь, через що вона стає плоскою.

Метою роботи було визначити та проаналізувати рівень гнучкості, типу постави, стопи, кореляції розмірів окремих частин тіла, як показників опорно-рухової системи учнів.

У дослідженні взяли участь 52 учня з 5 по 11 клас Кутузовської ЗОШ І-ІІІ ступенів. Стан опорно-рухової системи оцінювався за встановленням кореляцій розмірів окремих частин тіла, видом постави, склепінням стопи, ступенем гнучкості скелету у суглобах.

Результати досліджень показали, що 100 % учнів мали відповідність окремих розмірів тіла згідно норм.

Серед учнів 5-11 класів було виявлено 84,6% (44 учня) з нормальною стопою, 5,8% (3 учня) з сплющеною і 9,6% (5 учнів) з плоскостопістю. Серед учнів було виявлено 86,5% (45 учнів) з нормальною поставою, 13,5% (7 учнів) зі сколіозом різного ступеню. Після проведення досліджень з гнучкості опорно-рухового апарату, виявилось, що в учнів 5 та 6 класу переважає нижчий середнього рівень гнучкості (28% та 31% відповідно), в учнів 7 класу – високий рівень гнучкості (36%). В учнів 8 класу нижчий середнього (40%). В учнів 9 класу – середній рівень (26%), учнів 10 класу – середній, нижче середнього, низький. В учнів 11 класу – високий та середній. Взагалі не виявлено низького та дуже низького рівнів гнучкості в учнів 11 класу, в 7,8,10 взагалі не виявлено учнів з дуже низьким рівнем гнучкості. Загалом у учнів спостерігається середній рівень гнучкості. Це може свідчити про недостатню рухову активність школярів на протязі всього дня. Такі результати свідчать про те, що не всі учні школи ведуть здоровий спосіб життя, займаються фізичними вправами, проводять виробничу гімнастику під час роботи за комп'ютером.

Отже, найголовнішою умовою збереження в нормі стану опорно-рухового апарату є виконання фізичних вправ з урахуванням індивідуальних особливостей та норм навантаження.

Щербак І. М., Кічка Д. В.
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ

Проблема збереження репродуктивного здоров'я за своєю значущістю, масштабністю, перспективністю, стратегічним характером на сьогодні є однією з найбільш актуальних. Провідна роль у її вивченні